

УДК 658.14

Щелкунов Олексій Іванович

*аспірант кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державного торговельно-економічного університету*

Shchelkunov Oleksii

*Postgraduate Student of the Department of Financial Analysis and Audit of the
State University of Trade and Economics*

ORCID: 0000-0002-5737-6127

Парасій-Вергуненко Ірина Михайлівна

*докторка економічних наук, професор,
професор кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державний торговельно-економічний університет*

Parasii-Verhunencko Iryna

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Financial Analysis and Audit
State Trade and Economic University*

ORCID: 0000-0001-6506-6965

Назарова Каріна Олександрівна

*докторка економічних наук, професорка,
завідувачка кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державний торговельно-економічний університет*

Nazarova Karina

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Financial Analysis and Audit
State University of Trade and Economics*

ORCID: 0000-0002-5019-9244

ДІЛОВЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ **BUSINESS PARTNERSHIP AS AN OBJECT OF ECONOMIC** **ANALYSIS**

Анотація. Вступ. Ділове партнерство є важливим елементом ведення бізнесу. Важливість покращення аналізу відносин ділових партнерів у системах управління залежить від того факту, що ділові відносини є не лише невід'ємною частиною функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в бізнес-середовищі. Ділове партнерство — це унікальний нематеріальний ресурс, який може створити доброзичливість компанії та підвищити її ринкову вартість. Ефективне управління діловим партнерством залежить від правильної систематизації та ефективного аналізу інформації про ділового партнера, яка забезпечує інформаційну основу для формування менеджерами найкращих маркетингових стратегій для підприємств.

Проголошення економічних і соціальних реформ, підтримка економічно розвинених країн, розвиток і диверсифікація підприємництва спрямовані на залучення інвесторів у вітчизняну економіку, оскільки це посилює їхню потребу в інформації, а отже, в об'єктивному аналізі ділового партнерства наприклад автотранспортних підприємств на основі цієї інформації. Для визначення основних напрямів аналізу та розроблення методики такого аналізу необхідно з'ясувати економічну сутність поняття «ділове партнерство».

Мета. Метою статті є розкриття економічної сутності поняття «ділове партнерство» як об'єкта економічного аналізу.

Методи. В процесі проведеного дослідження автором використано наступні методи наукового пізнання: синтез та аналіз інформації, моделювання, порівняльний аналіз, систематизація й узагальнення, абстрактно-логічний метод, візуалізація даних, індукція та дедуція.

Результати. В процесі проведеного дослідження, авторами було надано визначення поняття «ділове партнерство», його доцільно розглядати як об'єкт економічного аналізу, що формує групу різних типів відносин, які відбуваються на основі добровільних контрактів і передбачають здійснення певної господарської діяльності на основі об'єднання або розподілу ресурсів, відповідальності та ризиків з метою захисту та зміцнення конкурентної позиції на ринку та забезпечення підвищення ефективності діяльності підприємства-

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на розробці системи показників, що використовується для аналізу ділового партнерства автотранспортних підприємств та визначення підприємницьких ризиків. Це дасть змогу удосконалити аналітичне забезпечення ділового партнерства автотранспортних підприємств.

Ключові слова: *ділове партнерство, економічний аналіз, переваги та недоліки, суб'єкт господарювання.*

Summary. *Introduction. Business partnership is an important element of doing business. Few business representatives can independently complete the full cycle of production and sales of products. In one or another field, help is definitely needed, and it is by no means free from other specialists. If points of contact and common interests are found for all parties, so-called synergy occurs. In addition, the effects of the efforts of two or more companies are much stronger than the effects of the work of each individual company.*

Proclamation of economic and social reforms, support of economically developed countries, development and diversification of entrepreneurship are aimed at attracting investors to the domestic economy, as this increases their need for information, and therefore, for an objective analysis of business partnerships of motor vehicle enterprises based on this information. There is a need to define

the economic essence of the concept of «business partnership» as an object of economic analysis.

Purpose. The purpose of the article is to reveal the economic essence of the concept of «business partnership» as an object of economic analysis, to identify its advantages and disadvantages.

Methods. In the course of the research, the author used the following methods of scientific knowledge: synthesis and analysis of information, modeling, comparative analysis, systematization and generalization, abstract-logical method, data visualization.

Results. In the course of the research, the author provided the author's definition of the concept of «business partnership», it is appropriate to consider it as an object of economic analysis that forms a group of different types of relationships that take place on the basis of voluntary contracts and involve the implementation of certain economic activities on the basis of association or allocation of resources, responsibilities and risks in order to protect and strengthen the competitive position. on the market and ensure positive results of the enterprise. The advantages and disadvantages of business partnership for business entities are given.

Discussion. In further research, it is proposed to focus attention on the development of a system of indicators used for the analysis of business partnerships of motor transport enterprises. This will make it possible to improve the analytical support of the business partnership of motor transport enterprises.

Key words: *business partnership, economic analysis, advantages and disadvantages, business entity.*

Постановка проблеми. Ділове партнерство є важливим елементом ведення бізнесу. Важливість покращення аналізу відносин ділових партнерів у системах управління залежить від того факту, що ділові відносини є не лише невід'ємною частиною функціонування будь-якого

суб'єкта господарювання в бізнес-середовищі. Ділове партнерство — це унікальний нематеріальний ресурс, який може створити доброзичливість компанії та підвищити її ринкову вартість. Ефективне управління діловим партнерством залежить від правильної систематизації та ефективного аналізу інформації про ділового партнера, яка забезпечує інформаційну основу для формування менеджерами найкращих маркетингових стратегій для підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень переконує, що значний внесок в теоретичні основи обліку, аналізу та аудиту ділового партнерства підприємств зробили такі вітчизняні науковці, як І.О. Буряк [2], Н.О. Крихівська [3], Н.О. Лоханова [4], Є.В. Мних [9], Н.І. Пилипів [7], Н.С. Струк [8], А.О. Шавлюк [10], Є.О. Шевчук [11] та інші. Разом з тим залишаються не вирішеними проблемні питання в частині визначення економічної сутності поняття «ділове партнерство» як об'єкт економічного аналізу.

Метою статті є розкриття економічної сутності поняття «ділове партнерство» як об'єкта економічного аналізу, яке визначає напрями та його методику.

Методи. В процесі проведеного дослідження авторами використано наступні методи наукового пізнання: синтез та аналіз інформації, індукцію та дедукцію, моделювання, порівняльний аналіз, систематизація й узагальнення, абстрактно-логічний метод, візуалізація даних.

Виклад основного матеріалу. Ділове партнерство в сучасній економіці притаманне на мікро-, мезо- та макрорівнях. Тому у стратегічному законодавчому документі України – Європейській інтеграційній угоді йдеться про партнерство держави та громади. Водночас ділове партнерство на макрорівні можна оцінити в глобальних економічних рейтингах, наприклад рейтингу Світового банку. Зокрема, партнери

сприймають будь-яке покращення рейтингу «Doing Business» (рис. 1) як позитивне ділове очікування.

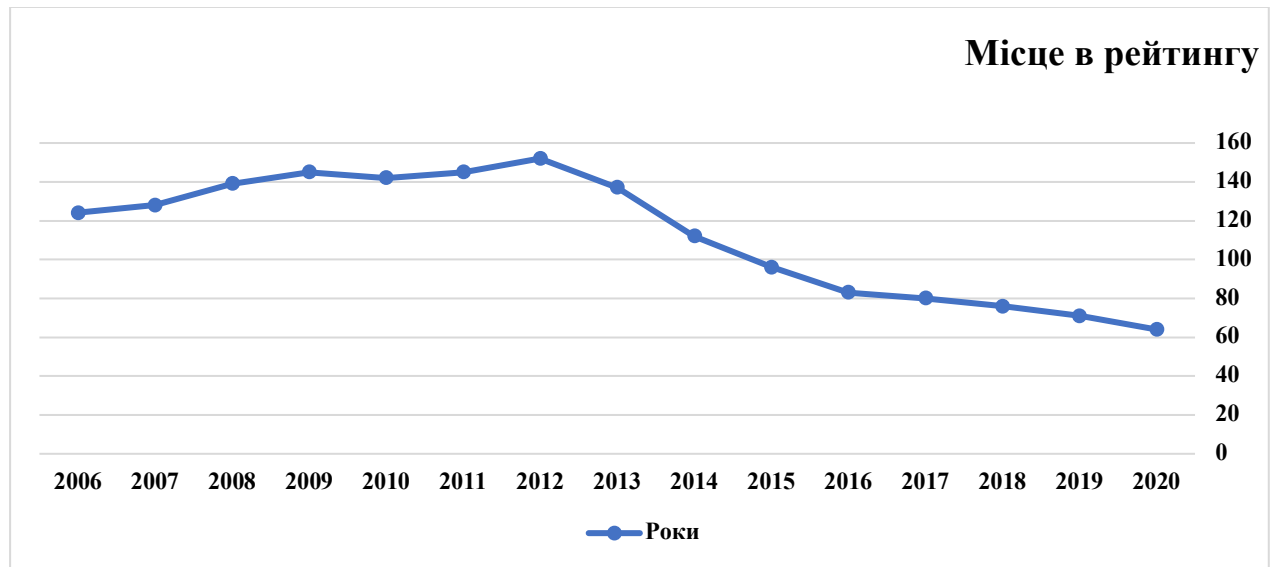

Рис. 1. Динаміка місця України в рейтингу «Doing Business»

Джерело: Рейтинг «Doing Business» [1]

Позитивні зміни, описані вище (рис. 1), є прямим результатом дедалі більшої лібералізації режимів регулювання бізнесу. Проголошення економічних і соціальних реформ, підтримка економічно розвинених країн, розвиток і диверсифікація підприємництва спрямовані на залучення інвесторів у вітчизняну економіку, оскільки це посилює їхню потребу в інформації, а отже, в об'єктивному аналізі ділового партнерства автотранспортних підприємств на основі цієї інформації. Постає необхідність визначення економічної сутності поняття «ділове партнерство» як об'єкта економічного аналізу.

Визначення економічної сутності поняття «ділове партнерство» в наукових джерелах наведено в табл. 1.

Визначення сутності поняття «ділове партнерство» в наукових джерелах

№ з/п	Автор	Визначення
1	Бурак І.О. [2, с. 54]	Ділові партнери це учасники договірних відносин, які з моменту підписання (усного укладення, домовленості) договору чи угоди і до моменту виконання всіх її пунктів набувають відповідних прав, обов'язків та зобов'язань, що підлягають належному та своєчасному виконанню
2	Крихівська Н.О. [3, с. 24]	Ділове партнерство слід розглядати як сукупність різних видів відносин, що відбуваються на добровільних договірних засадах з приводу здійснення певної діяльності на основі об'єднання чи розподілу ресурсів, відповідальності і ризиків з метою захищення та зміцнення конкурентних позицій на ринку і забезпечення позитивного результату діяльності
3	Назарова К.О., Гоцуляк В.Д. [5, с. 309]	Поняття ділового партнерства більшою мірою існує де-факто і меншою – де-юре
4	Парасій- Вергуненко І.М. [6, с. 137]	Партнерство передбачає дотримання певних прав та обов'язків, пов'язаних із спільними цілями підприємництва або зі специфікою співучасті у певних ділових стосунках (компаньйонство), а отже воно може реалізовуватися як співпраця на договірних засадах об'єднаних загальною метою кількох контрагентів
5	Струк Н.С. [8, с. 153]	Ділове партнерство підприємств спрямоване на максимізацію взаємної вигоди учасників інноваційних процесів через використання інформаційно-комунікаційних технологій, оптимальне комбінування і використання ресурсів

Джерело: складено авторами [2; 3; 5; 6; 8]

Узагальнюючи вище наведені дефініції, під діловим партнерством слід розуміти форму організації бізнесу, за якої окремі юридичні або фізичні особи вступають у ділові взаємовідносини. Основні аспекти, які повинні бути враховано в діловому партнерстві:

1) перед підписанням договору необхідно уточнити **умови** майбутньої співпраці, щоб уникнути виникнення непередбачуваних несприятливих факторів;

2) необхідно встановити єдину мету для всіх сторін у партнерстві, де є переваги, яких потрібно досягти, важливо, щоб мета була чіткою,

конкретною, досяжною та фінансово та іміджево вигідною для всіх сторін ділового партнерства без винятку;

3) доцільно розподілити ресурси та частини завдань так, щоб вони виконувалися ефективно в цілому з мінімальними витратами та максимальними результатами;

4) чіткий розподіл обов'язків під час виконання завдань, гарантує, що кожен діловий партнер у партнерстві виконує свої «мікро» завдання;

5) порядок розподілу ризиків між учасниками ділового партнерства;

6) механізм розподілу прибутків від спільної діяльності у відсотковому або встановленому співвідношенні, умови розподілу або нерозподілу прибутку, а також розподіл збитків, що виникли в рамках ділового партнерства.

У діловому партнерстві існує багато типів взаємодії. Незалежно від обраного типу, співпраця повинна містити мотивацію до спільної діяльності та взаємодії. Партнери повинні покладатися один на одного в досягненні цілей і вирішенні завдань, але в той же час вони повинні зберігати індивідуальність і автономність у своїй діяльності. Крім того, ділові партнерства мають бути спрямовані на підвищення соціально-економічного статусу та статусу кожного партнера.

Враховуючи викладене вище, розглянемо переваги ділового партнерства:

1) колективна робота над ідеями;

2) більш чітке і вузький розподіл функціональних обов'язків, їх якісніше виконання;

3) при злитті компаній посилюється вплив на споживачів і загальне сприйняття холдингу;

4) більш лояльне ставлення споживачів, банківських і фінансових структур, постачальників і збутових організацій, мереж;

5) швидше вирішуються виникаючі проблеми та отримується підтримка від партнерів.

Разом з тим, окрім вагомих переваг ділового партнерства, йому притаманні деякі недоліки: а) якщо проблему потрібно вирішити, необхідно зібрати всіх партнерів для обговорення та пошуку спільного підходу, що часто займає значну кількість часу, і важко досягти рішення, яке задовольнить усіх партнерів; б) під час спілкування з різними представниками ділових партнерів можуть виникнути непорозуміння, які повинен вирішити тільки керівник; в) про негативні результати виробничої діяльності необхідно звітувати собі та своїм партнерам; г) неможливо контролювати діяльність тільки своєї бізнес-одиниці, адже це має йти паралельно зі звітністю перед діловими партнерами.

Завданнями аналізу ділового партнерства є: 1) об'єктивно оцінювати виробничий потенціал самого підприємства і його становище на внутрішньому і зовнішньому ринках; 2) аналіз та оцінка ризиків партнерських відносин; 3) аналіз діяльності контрагентів, включаючи оцінку їх виробничих потужностей, характеру діяльності та можливої інтеграції; 4) об'єктивний аналіз діяльності ділових партнерів; 5) багатокритеріальний аналіз продуктивності потенційного партнера.

Партнерство передбачає дотримання певних прав і обов'язків, пов'язаних із спільною метою підприємницької діяльності або деталями участі в певних ділових відносинах, щоб воно могло діяти як спільна мета між кількома контрагентами. Формою такого ділового співробітництва можуть бути договірні відносини, довгострокове надання фінансових і комерційних послуг, лізинг, у тому числі франчайзинг, кредитування, підприємницька мережа тощо.

Погоджуємося з думкою І. Парасій-Вергуненко, що аналіз ділового партнерства доцільно здійснювати за двома напрямками: аналіз і пошук

потенційних партнерів по бізнесу і аналіз ефективності роботи з вже існуючими бізнес-партнерами [6].

Інформаційною базою для аналізу партнерства є довідники компаній, річні звіти, проспекти, рекламні видання, матеріали спеціалізованих інформаційних організацій, Найважливішою інформацією для аналізу показників ділового партнерства є фінансова звітність.

Аналітичні дослідження потенційних партнерів зазвичай базуються на кількісних показниках і проводяться в рамках маркетингового аналізу підприємства.

У процесі аналізу показників ефективності ділового партнерства на підприємстві передбачається вирішення двох найважливіших завдань: аналіз показників фінансової ефективності майбутніх проектів співробітництва та аналіз показників ефективності підприємницької діяльності при реалізації ділового партнерства. Особливу увагу слід приділити розробці індикаторів, що узагальнюють кінцевий результат ділових взаємодій, на основі розрахунку яких можна оцінити загальну ефективність управлінських рішень щодо вступу компанії в ділові партнерства з відповідними контрагентами.

Аналіз партнерських відносин пропонуємо проводити за такими напрямками: 1) оцінка завоювання компанією ринку збуту товарів, робіт, послуг; 2) аналіз динаміки та структури контрагентів; 3) аналіз стану, розвитку та збереження партнерських відносин; 4) аналіз задоволеності партнерів співпрацею; 5) аналіз ефективності роботи з партнерами.

Важливим напрямком аналізу партнерства є вивчення показників збереження та розвитку клієнтської бази, серед яких показники: динаміка кількості партнерств, зростання (або зменшення) клієнтської бази, середня тривалість співпраці з партнерами, та «інвестиції» партнерів компанії» ступінь.

Висновки і перспективи подальших досліджень. В процесі проведеного дослідження, автором було надано авторське визначення поняття «ділове партнерство», його доцільно розглядати як об'єкт економічного аналізу, що формує групу різних типів відносин, які відбуваються на основі добровільних контрактів і передбачають здійснення певної господарської діяльності на основі об'єднання або розподілу ресурсів, відповідальності та ризиків з метою захисту та зміцнення конкурентної позиції на ринку та забезпечити позитивні результати підприємства. Наведено переваги та недоліки ділового партнерства для суб'єктів господарювання.

В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на розробці системи показників, що використовується для аналізу ділового партнерства автотранспортних підприємств. Це дозволить удосконалити аналітичне забезпечення ділового партнерства автотранспортних підприємств.

Література

1. DoingBusiness-2020. Завдяки чому Україна піднялася в рейтингу на 64 сходинку. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/24/652929/> (дата звернення: 21.11.2022).
2. Бурак І.О. Суть ділового партнерства торговельних підприємств // *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.* 2015. Вип. 40(1). С. 53-58. doi: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.1.40.2015.84457>.
3. Крихівська Н.О. Аналіз наукових підходів до дефініції поняття «партнерські відносини». *Економічна теорія та історія економічної думки.* 2014. Вип. 1(53). С. 19-25.

4. Лоханова Н.О. Проблеми інформаційного забезпечення трансфертного ціноутворення в системі ділового партнерства підприємств. *Ефективна економіка*. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6481> (дата звернення: 20.11.2022).
5. Назарова К.О., Гоцуляк В.Д. Облікова система ділового партнерства підприємства : маркетинговий підхід. *Бізнес Інформ*. 2018. №7. С. 308–313.
6. Парасій-Вергуненко І. Аналіз ділового партнерства: методологічні та методичні аспекти. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки : зб. наук. пр.* 2017. № 1. С. 135–141.
7. Пилипів Н.І., Максимів Ю.В., П'ятничук І.Д. Концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства. *Фінанс.-кредит. діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр.* 2018. Вип. 4. С. 201-211.
8. Струк Н.С. Обліково-аналітична інтерпретація та основні напрями контролю трансакційних витрат у інноваційній діяльності підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2017. № 9 (251). С. 151–174.
9. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
10. Шавлюк А.О. Методика аудиту ефективності ділового партнерства на підприємствах торгівлі. *Інноваційна економіка*. 2015. Вип. 1(56). С. 239–245.
11. Шевчук Є.О. Ділове партнерство туристичних мереж України: обліковий аспект. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. № 3. С. 152-158.

References

1. Doing Business-2020. Zavdiakychomu Ukraina pidnialasia v reitynhuna 64 skhodyнку [As a result, Ukraine rose to 64th place in the ranking]. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/24/652929/> [in Ukraine].
2. Burak I.O. Sut dilovoho partnerstva torhovelnykh pidpriumstv [The essence of business partnership of trading enterprises] // *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichninauky*. 2015. Vyp. 40(1). P. 53-58. doi: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.1.40.2015.84457> [in Ukraine].
3. Krykhivska N.O. Analiz naukovy khpidkhddiv do defynitsii poniattia «partnerskividnosyny» [Analysis of scientific approaches to the definition of the concept of «partnership relations»] // *Ekonomichna teoriia ta istoriia ekonomichnoi dumky*. 2014. Vyp. 1(53). P. 19-25. [in Ukraine].
4. Lokhanova N.O. Problemy informatsiinoho zabezpechennia transfertnoho tsinoutvorennia v systemi dilovoho partnerstva pidpriumstv [Problems of information provision of transfer pricing in the business partnership system of enterprises]. *Efektivna ekonomika*. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6481> [in Ukraine].
5. Nazarova K.O., Hotsuliak V.D. Oblikova systema dilovoho partnerstva pidpriumstva : marketynhovyi pidkhdid [Accounting system of business partnership of the enterprise : marketing approach] // *Biznes Inform*. 2018. №7. P. 308–313. [in Ukraine].
6. Parasii-Verhunencko I. Analiz dilovoho partnerstva: metodolohichni ta metodychni aspekty [Analysis of business partnership: methodological and methodical aspects] // *Naukovyivisnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Ekonomichni nauky : zb. nauk. pr.* 2017. № 1. P. 135–141. [in Ukraine].

7. Pylypiv N.I., Maksymiv Yu.V., Piatnychuk I.D. Kontseptualnyi pidkhid do pobudovy oblikovo-informatsiinoho zabezpechenni asotsialnoi vidpovidalnosti pidpryiemstva cherez pryzmu systemy dilovoho partnerstva [A conceptual approach to the construction of accounting and information support for social responsibility of the enterprise through the prism of the business partnership system.]. *Finans.-kredyt. diialnist: problemyteorii ta praktyky : zb. nauk. pr.* 2018. Issue 4. P. 201-211. [in Ukraine].
8. Struk N.S. Oblikovo-analitychna interpretatsiia ta osnovni napriamy kontroliu transaktsiinych vytrat u innovatsiinii diialnosti pidpryiemstva [Accounting and analytical interpretation and main areas of control of transaction costs in the innovative activity of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu.* 2017. № 9 (251). P. 151–174. [in Ukraine].
9. Financial analysis : textbook / E.V. Mnyh, N.S. Barabash. K. : Kyiv. national trade and economy University, 2014. 536 p. [in Ukraine].
10. Shevchuk Ye.O. Dilove partnerstvo turystychnykh merezh Ukrainy: oblikovy iaspekt [Business partnership of tourism networks of Ukraine: accounting aspect]. *Ekonomichniy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii.* 2017. № 3. P. 152-158. [in Ukraine].